

לתגובות הערות: שגיא 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 18:52

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 19:52

ר"ת: 20:26

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 343 21.4.2018 - ו' אייר תשע"ח

וְזוֹ הַשְּׁמֵעַ לְה' צְדִיקִים וְבוֹא בּוֹ

פְּרִשְׁת - אֲזוּרֵי מוֹת - קְדוּשִׁים

בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ (יט,טו)

מעשה בבחור ישיבה בשם ראובן, שהבחין שחבירו שמעון, מתנגב במגבת עם כיתוב גדול של 'מלון פלוני'... הדבר מאוד קומם את ראובן. אך זו לא היתה המגבת הגנובה היחידה. ראובן גילה ששמעון מחזיק בעוד מגבות נוספות מבית המלון ההוא, גדולות וקטנות... חשב ראובן לעצמו, אם אגש לשמעון ואבקש ממנו לקיים את מצוות 'והשיב את הגזילה אשר גזל', מן הסתם שלא ישמע לדבריי. הרי אני ממילא עובר בסמוך למלון ההוא בדרכי חזרה לביתי, ואם כן, אקח ממנו את המגבות בסתר, ואקיים בעצמי 'והשיב'... ואכן כך עשה. שמעון הופתע לגלות שמגבותיו נעלמו, ונאלץ לשוב לביתו ולהביא מגבות אחרות. למרבה הפלא, גם המגבות החדשות שהביא, נשאו את הכיתוב של אותו מלון...

ושוב ראובן החליט שעליו לצאת לפעולה. לקח אפוא בהיחבא את המגבות, ובדרכו לביתו זרקן בבית המלון. וכך חוזר חלילה כל התהליך. שמעון מביא מגבות חדשות של המלון, וראובן משיבן למלון...

עד שיום אחד שמעון החליט לשים קץ להתעללות העלמות מגבותיו. הניח את המגבת, והמתין בסתר לבואו של הגנב. ראובן הגיע לקיים את 'מצוותו', ושמעון יצא ונזף בו. ראובן הצטדק, 'קיימתי השבת גזילה לבעלים! ועליך להודות לי שהצלתי אותך מעוון חמור!'

וכאן שמעון סיפר לחבירו את האמת העומדת מאחורי המגבות: 'ראה נא ידידי, לפני מספר חודשים, המלון הזמין אלפי מגבות מחברת מסויימת לייצור מגבות אלא, שפס הייצור ההוא יצא לקוי, מחמת פגם מסויים בכיתוב שם בית המלון. הוחלט לייצר מגבות חדשות, ואת כל הפגומות, למכור במחיר מוזל. שמעתי על המכירה המיוחדת, ורכשתי מגבות רבות. הנה התבונן וראה את ההדפסה הפגומה במגבת... כעת נמצא, שלא אני הוא גנב המגבות, אלא אתה, ועליך לשלם לי את דמיהן!'

ראובן טען כנגדו: 'מהיכן היה לי לדעת שהמגבות לא שייכות לבית המלון? שוגג הייתי, וכל כוונתי היתה להצילך, שכן 'זכין לאדם אפילו שלא בפניו', ולכן איני חייב לשלם עליהן. אם בכל זאת אתה רוצה אותן, לך וקח אותן מבית המלון...' (וברור שבפועל אין זה מעשי ליקח כעת את המגבות מבית המלון...) עם מי הדין? (המשך בעמוד 4)

בצדק תשפט עמיתך (יט,טו)

רבי שלום שבדרון זצ"ל היה מספר, מעשה שהיה, א מוראדיגע מעשה. בירושלים של הימים ההם, ימי מלחמת העולם הראשונה, אנשים מתו מרעב. באותם ימים התרחש סיפור שכל ירושלים רעשה סביבו. ליהודי פלוני היה בביתו מטבע זהב – 'נפוליאון'. בכזה סכום יכלו לעשות הרבה מאוד בימים ההם. הוא הניח את המטבע מעל הארון בבית, וידע תמיד, שברוך ה', יש לו מטבע לעת צרה, שמחה וששון. הילד הקטן ראה מדי פעם שאבא מטפס על הארון, עניין גם אותו לדעת מה יש שם למעלה. פעם, כאשר אבא לא היה בבית, הוא טיפס וראה שם מטבע. מטבע! אפשר הרי לקנות בו א שטיקל מזונות, חתיכת עוגה להחיות את הנפש. טיפס ולקח את מטבע הזהב, ורץ לקיוסק לקנות. בדרך פגש אותו יהודי וראה שיש לו בידו מטבע זהב. "יינגלע, לאן אתה הולך?" התעניין היהודי. "אני הולך לקיוסק לקנות עוגה", סיפר הילד. אמר היהודי לעצמו – כאן בירושלים משתולל הרעב, ילד מסתובב ברחוב עם מטבע זהב! החליף עם הילד את המטבע, נתן לו מטבע פשוט של נחושת, ואת מטבע הזהב שלשל לכיסו. הילד נכנס לקיוסק וקנה עוגה במטבע. יום יומיים אחר כך טיפס אביו לראות את האוצר – והנה האוצר איננו! עשה סקנדל גדול, מי גנב. הילד אמר: "אני לקחתי". "מה עשית עם הכסף?" "קניתי עוגה". רץ לקיוסק והתחנן לפני המוכר: "תרחם עלי, תחזיר את המטבע שהילד נתן לך". אמר לו: "אני לא יודע על מה אתה מדבר". "מה זאת אומרת אתה לא יודע? הרי הילד אומר שהוא נתן לך את המטבע!" "באמת הילד היה אצלי, נתן מטבע וקנה עוגה, אבל זו היתה מטבע של נחושת". האבא התחיל לצעוק: "דימת את הילד, תרחם עלי תחזיר את הגניבה", והמוכר בשלו: הוא נתן לי מטבע נחושת". איך יכול להיות, הרי על הארון היתה מטבע זהב, טען האבא. "אני לא יודע מה היה על הארון, הילד נתן לי מטבע נחושת!" הלכו לרב. הרב שמע את הסיפור, והכריע: "המוכר מחוייב להישבע שלא לקח את מטבע הזהב ויפטר". המוכר, שהיה ערלעכער איד, אמר: "רבי, אינני נשבע אפילו שבועת אמת. ואם משום כך אצטרך לשלם – אשלם, אבל מאיפה יהיה לי מטבע זהב?". בכל מקרה נהיה רעש גדול, הכל דברו כי בעל הקיוסק גנב, אין בכך ספיקות. הרי הילד מודה שלקח מטבע. כיצד יש לו בכלל חוצפה לומר שהביא לו מטבע נחושת! הקונים נמנעו מלדרוך בחנותו. היו לו ביזיונות, וכמובן שהיה עליו להשיג כסף לשלם על המטבע, מכר את הבית. המלחמה הסתיימה, חלפו הימים, נהיתה רוחה. היהודי שנטל את המטבע מהילד הרגיש כי עליו לחזור בתשובה. הלך לאבא וסיפר את הסיפור: "ראיתי שהילד שלך מסתובב בשנות רעב עם מטבע זהב, החלפתי אותו. כעת אני מחזיר לך, לקיים 'והשיב את הגזילה'..." האבא נבהל: "אתה מחזיר לי, יפה מאוד, אבל ההוא הפסיד את פרנסתו, ונקרא ברחוב 'גנב'."

אמר אז אחד מגדולי הדור: הבה נחשוב ונראה געוואלדיגער מוסר השכל – כאשר שלשתם באים לעולם האמת, ודנים אותם: אבי הבן, המוכר שחשדו בו, והגנב האמיתי, מה דינם? המוכר – מיד לגן עדן, איזו שאלה - כולו ביזיונות. "אשרי מי שחושדים בו ואין בו". לא עוד אלא שלא רצה להישבע אפילו שבועת אמת. כאלו ביזיונות – כפרת עוונות. האבא – מה כבר אפשר להאשים אותו? הבן מספר לו שלקח את המטבע וקנה עוגה, מה פתאום יעלה על דעתו שהמטבע הוחלף בדרך?! הגנב האמיתי – הוא ומשפחתו היו רעבים מאוד, והוא חשב לעצמו שיקח עתה ואחר כך יחזיר. הוא כמעט מת מרעב ופה מסתובב ילד עם מטבע זהב עוגה אפשר לקנות גם במטבע פשוט. יענישו אותו, אבל לא בעונש מאוד חמור. את מי כן ידונו? אתם יודעים את מי? את כל אלו שריכלו... אותם ידונו בחומרה רבה! מה אתם מתערבים? יש כאן מבוי סתום, ויש מצוה לדון לכף זכות, הייתם חוסכים את כל הצער לכל הצדדים! וכי תשאלו: מה הם היו צריכים לחשוב – שהוא לא גנב? ושכולם בסדר, רק שמישהו שלישי התערב?! – כן, "בצדק תשפט עמיתך" "הוי דן את כל האדם לכף זכות" (יחי ראובן)

ענוה וגדלות!

בהיותו בחור כבן תשע עשרה שנה, עבר רבי יהונתן אייבשיץ להתגורר עם רעייתו בעיר 'פראג' שם שימש בתפקיד ה"דרשן". תפקיד חשוב זה היה נתון בדרך כלל לצדיק זקן וירא שמים מרבים, אשר היה בכוחו להוכיח את בני העיר ולעוררם לתשובה, לכן נדיר ומפליא היה למצוא בחור צעיר שימלא תפקיד מחייב שכזה.

בימים ההם עמד בראש ישיבת 'פראג' הגאון הגדול רבי אברהם פוסילבורג זצ"ל, אשר הרביץ תורה בעוז ובגאון. ערב אחד סיים ראש הישיבה את שיעורו בקושייה חמורה ברמב"ם. התלמידים יצאו מהשיעור מהורהרים ונבוכים. הצטערו הם לראות את ראש הישיבה מתחבט בקושיה ולא מוצא לה תירוץ. רבי יהונתן פסע לאיטו ברחוב, וכשנתקל באחד הבחורים שאלו: "מדוע פניך נפולות? האם קרה משהו?!", סיפר הבחור לרבי יהונתן את מה שהיה בשיעורו של רבי אברהם פוסילבורג ואת הקושיה החמורה שהקשה ולא הצליח לתרץ מיד ענה לו רבי יהונתן תירוץ מיישב את הדעת. הוא המשיך בדרכו ופגש בחור נוסף, גם הפעם ענה רבי יהונתן תירוץ טוב אך שונה מן הראשון. וכך היה עם השלישי ועם הרביעי, וכך היה עם כל הבחורים שנקרו בדרכו, מבלי שיידעו הבחורים אחד מתירוצו של השני.

למחרת בבוקר הגיעו בני הישיבה אל שיעורו של ראש הישיבה הגאון רבי אברהם פוסילבורג זצ"ל והמתינו לשאלתו של ראש הישיבה, אם העלה מישהו תירוץ כלשהו. משנשאלה השאלה הרימו מספר בחורים את ידיהם, ולתדהמתו של ראש הישיבה ביקשו הם לומר את תירוצם לקושייה החמורה של אתמול. "כיצד זה ייתכן שכמה בחורים צעירים יצליחו בערב אחד לתרץ שאלה שבה עמלתי כל כך למצוא לה תירוץ?", כך הרהר הרב, ומיד נתן להם את רשות הדיבור. כששמע ראש הישיבה את התירוץ הראשון, נפעם שבעתיים. "איזה תירוץ נפלא ומיישב את הדעת!" קרא. גם הבחור השני שהשמיע את תירוצו של רבי יהונתן כפי ששמע ממנו, גרם נחת רוח ושמחה גדולה לראש הישיבה. בתירוץ השלישי, הרביעי, התשיעי והעשירי, כבר קשה היה לראש הישיבה לעקוב. הוא עצר את הבחורים ושאל: "מנין לכם כל התירוצים הללו?!", ענה האחד בהיסוס: "הבחור הדרשן, רבי יהונתן אמר לי אותו". כך ענו גם שאר המתרצים, "רבי יהונתן אמר לנו!". כעת שוב שקע ראש הישיבה בהרהורים וביקש להפסיק את שיעורו. חשב ראש הישיבה הצדיק מה עליו לעשות? כיצד ייתכן שבחור כל כך צעיר לימים נותן כל כך הרבה תירוצים שונים לקושייה אחת חמורה ברמב"ם? אין זה אלא שגאון מופלא הוא ועליו לעמוד בראשות הישיבה במקומו! בוודאי שראוי הוא לתפקיד רם ונעלה יותר מתפקיד ה"דרשן".

מיד ביקש ראש הישיבה רבי אברהם פוסילבורג זצ"ל לקרוא אליו את פרנסי העיר והכריז בפניהם: "האברך הצעיר שמנייתם לאחרונה לתפקיד הדרשן בעירנו, הוא גדול בתורה עד מאוד! דעו לכם כי עולה הוא עלי בידיעותיו, בהבנתו ובעיונו בתורה הקדושה. ראוי למנות אותו לראשות הישיבה במקומו. לכן מוותר אני על מקומי ומהיום יהיה הוא ראש הישיבה ואני אשמח ללמוד ממנו!"

השתאו פרנסי העיר מענוותנותו המופלגת של ראש הישיבה, שהיה ידוע כאדם ענק בתורה, וניסו לדחות את דבריו. אך רבי אברהם עמד נחרצות על דעתו ולפרנסי העיר לא הייתה ברירה אלא לקבל את החלטתו, וכבר באותו יום מונה רבי יהונתן אייבשיץ בן התשע עשרה לעמוד בראש ישיבת 'פראג' המעטירה!

(מתוך עלון 'אהבת ישראל')

המשך מעמוד 1:

השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א: ראובן נהג שלא בחכמה כשלקח בסתר את מגבות חברו, מבלי לדון אותו לכף זכות, ומבלי לשאול אותו אם אכן הם גנובים. ואילו היה מנסה להוכיח את שמעון על כך, כמצוות התורה 'הוכח תוכיח את עמיתך' (ויקרא יט, יז), אזי היתה מתגלית לו האמת, ובודאי שלא היה זורק ומאבד את המגבות בבית המלון. ואף אם חשב שכדאי שלא לדבר עם שמעון, כי ברור היה לו שהמגבות גנובים, מכל מקום לפני שעמד לעשות מעשה גניבה בסתר, היה לו לשאול רב אם הדבר מותר.

כעין מה שמצינו ברחל אמנו ע"ה, שגנבה מאביה את התרפים, וכוונתה היתה לטובה, ובכל זאת נענשה על מעשה זה, בכך שלא זכתה לגדל את בנימין (כמבואר בזהר הקדוש). ובספר חסידים (החדש, סימן תתקכ"ד) שואל: מדוע נענשה רחל בעונש כל כך חמור, והלא כוונתה היתה להוציא עבודה זרה מבית לבן? ומיישב: "כיון שהיה יעקב שם, היה לה לשאול מיעקב אם יש לקחת את התרפים, ולא לגנבם על דעת עצמה. הרי כשיש חכם וחסיד לשאול ממנו, אין לעשות דבר מבלי עצתו".

נלמד מכאן, שבכל מעשה קנאות ותוכחה (בפרט כשמדובר בלקיחת ממון הזולת ללא רשות), יש להפנות את העניין לתלמיד חכם בעל הוראה. וגם ראובן היה צריך לקבל רשות טרם נטל את המגבות. ומשלא עשה כן, אינו נחשב לגנב בשוגג, אלא לגנב במזיד, ולכן שלם ישלם לשמעון את דמי המגבות, כדין השבת גניבה. ומלבד זאת, יש לדון לחייב את ראובן מדין 'מוזיק בידיים' (וממילא חייב גם אם הוא שוגג), כי הניח את מגבות חברו במקום כזה שהן אבודות בו.

לסיכום: ראובן צריך לשלם לשמעון את דמי המגבות (ופריו מתוק).

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון אמיר וענבל בני פנינה, הילה בת אסתר, גיא בן חוה, חמוטל בת ויקטוריה, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל. לזרע בר קיימא: מוריה בת אורנה. הצלחה ופרנסה טובה: לשגיאה בן מרים, מורן בת רותי, אלכסי בן אירנה, לירון בן פנינה, קורל בת סיגל.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, לציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוזהר ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל.